

ANY COROMINES (2005-2006)

La Generalitat de Catalunya, en memòria i en homenatge al nostre eminent lingüista Joan Coromines (1905-1997) (vegeu-ne la necrologia dins *ER*, XXII (2000), p. 342-350), proclamà l'Any Coromines. És un any llarg, calculat generosament perquè hom pugui encabir-hi els actes que es van desenvolupant a les Universitats, en d'altres institucions i en centres culturals menys especialitzats, dins el domini lingüístic català i més enllà dels seus confins. Aquest any s'inicià el 21 de març de 2005 (aniversari de la seva naixença) i s'ha clos el 31 de desembre de 2006. Des d'aquestes pàgines, l'any passat donarem compte de què n'havia dit l'Institut d'Estudis Catalans i especialment la seva Secció Filològica (*ER*, XXVIII (2006), p. 539-541). La Comissió de l'Any Coromines és presidida per Joan Solà, el comissari n'és Ramon Sistac i qui hi és per l'Institut d'Estudis Catalans és Antoni M. Badia i Margarit. Tots tres, doncs, membres de l'Institut. Pertanyen a la Comissió altres membres i representacions. Atès el caràcter excepcional d'aquest «Any Coromines», el Comitè de Redacció dels *ER* ha decidit d'aplegar ací les notícies més destacades dels actes celebrats amb aquest motiu, de manera que obrin la porta a la Secció Miscel·lània del present volum. No excloem que el proper volum de la revista pugui recollir eventualment actes que encara hagin tingut lloc fins a la fi de l'any 2006, quan el present volum ja es trobarà en premsa. En això que segueix publiquem, doncs, cròniques i ressenyes d'actes celebrats amb l'esperit de l'Any Coromines.

COMITÈ DE REDACCIÓ

Centenari de la mort de Joan Coromines. — Amb motiu de la celebració del Centenari de la mort de Joan Coromines (21 març 2005) la «Fundació Pere Coromines», sota l'impuls d'Albert Coromines, nebot del lingüista homenatjat, va organitzar un «Cicle de lectures dramatitzades de l'obra epistolar de Joan Coromines» que va tenir lloc a la sala d'actes de la seu de la Societat General d'Autors i Editors (7, 9, 16 i 21 de març). S'hi va llegir i ambientar una part de la correspondència de l' eminent filòleg amb Josep Pla, amb Joan Fuster, amb Hipòlit Nadal i Avel·lí Artís, exiliats a l'Argentina i Mèxic respectivament, i amb Carles Riba. Alguns dels temes tractats van ser els dubtes de Pla sobre la completió de la ingent obra (diccionari i Onomasticon) que Coromines tenia entre mans, l'apassionada defensa de l'obra del seu pare, el treball meritori dels exiliats d'Amèrica i els debats sobre la normativa. Els actors Albert Coromines i Jordi Pujol i l'actriu Teresa Puig van donar vida a les lectures, amenitzades per la màgia de la violoncel·lista Anna Ferrer.

Joan VENY
Universitat de Barcelona
Institut d'Estudis Catalans

Inauguració oficial de l'Any Coromines a la Generalitat. — El dia 28 de novembre de 2005 es va celebrar, al Palau de la Generalitat, l'acte d'inauguració oficial de l'Any Coromines, amb què commemorem el primer centenari del naixement del gran filòleg Joan Coromines (Barcelona 1905-Pineda de Mar 1997). Va ser presidit pel senyor Josep Bargalló, conseller primer de la Generalitat de Catalunya, i hi van intervenir els professors Joan Solà i Ramon Sistac, president i comissari, respectivament, de l'Any Coromines.

En primer lloc, Joan Solà va explicar que en el programa previst no es volien limitar als habituals cicles de conferències sinó que hi havia el propòsit de dur a terme una sèrie d'accions i d'activitats que donessin a conèixer als joves i als escolars l'obra, tan extraordinària, de Joan Coromines. A continuació, Ramon Sistac va presentar la web oficial dedicada a Coromines (www.anycoromines.org), que conté informació sobre la vida i l'obra, en tots els seus aspectes, del filòleg. Aquesta web també permet veure l'entrevista que l'any 1995, poc abans de la seva mort, li va fer l'escriptor Josep Maria Espinàs així com accedir a un àlbum de fotografies seves, algunes d'elles no gaire conegudes.

Una sorpresa molt agradable, que tots els assistents a l'acte van apreciar de debò, va ser el recital literari i musical «Coromines i els poetes», un muntatge que proposa un breu recorregut poètic basat en algun dels autors i els textos citats per Coromines en el seu Diccionari Etimològic i Complementari de la Llengua Catalana. La tria de textos era deguda a Francesc Feliu i Francesc Ten, i l'acompanyament musical, realment suggestiu i evocador, amb viola de roda, va anar a càrrec de Marc Egea.

El conseller Bargalló, obligat per la seva agenda implacable, va fer el parlament de cloenda abans de la conferència magistral que anava a càrrec de Joan Solà. La conferència del professor Solà va ser magistral de debò, i, a més, vehement i apassionada, fins al punt que hi va haver un moment en què el conferenciant va haver d'interrompre el seu discurs dominat per l'emoció. Joan Solà va posar especialment en relleu el treball prodigiós de recollida de material, de buidatge de llibres i de revistes, que havia dut a terme Joan Coromines, fins que va arribar el moment que va haver de dir prou i prescindir de tota la nova bibliografia (cosa que alguns li han retret), perquè, si no, no hauria escrit mai tot el que va arribar a escriure. Joan Solà no es va estar de referir-se, malgrat la presència a l'acte de dues germanes del filòleg objecte d'aquell homenatge, als aspectes negatius del seu caràcter, la duresa amb què va jutjar altres lingüistes, com Walther von Wartburg, i el menyspreu amb què parlava d'alguns treballs de l'Acadèmia Espanyola. Joan Solà va declarar positivament que el *DECat* és l'obra més important de la lingüística catalana.

El públic assistent era notablement més nombrós del que és, dissortadament, habitual en actes anàlegs. La Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans hi era dignament representada per diversos dels seus membres, entre ells el president, Joan Martí Castell, i el vicepresident, Francesc Vallverdú.

Albert JANÉ
Institut d'Estudis Catalans

Jornades sobre el ribagorçà en homenatge a Joan Coromines. — Entre els dies 28 i 29 de novembre de 2005 van tenir lloc a Lleida, a l'edifici del Rectorat de la seva Universitat, les primeres Jornades sobre el ribagorçà que, amb el lema *Homenatge a Joan Coromines* en el centenari del naixement de l'il·lustre filòleg, organitzaren quatre entitats de caire divers sota els auspicis de l'Institut d'Estudis Catalans i amb la col·laboració del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya i, en particular, de la comissió de l'Any Coromines. Pel que fa a aquei-

xes entitats coresponsables de l'organització, es tracta d'una banda de la mateixa Delegació a Lleida de l'IEC, recentment inaugurada, d'una altra banda del Departament de Filologia Catalana i Comunicació de la Universitat de Lleida i d'una altra, encara, de dues associacions darrerament força actives com són el Centre d'Estudis Ribagorçans i el Grup d'Estudis de Llengua i Literatura de Ponent i del Pirineu. Qui en conegui el detall no s'estranyarà d'aquesta pluralitat i, més encara, hi veurà la mà d'unes mateixes persones; per exemple, entre altres, les dels professors i filòlegs d'origen ribagorçà Xavier Macià i Jordi Suïls, directors successivament durant l'any 2005 del departament universitari esmentat, i sobretot de Ramon Sistac, professor titular de dialectologia, membre de la SF de l'IEC i delegat de l'Institut a Lleida, a més de president d'aquell Grup d'Estudis i responsable de la secció de llengua del Centre d'Estudis Ribagorçans, una singular entitat a cavall entre les terres d'administració catalana i les aragoneses, amb seu a la Franja de Ponent, i en essència trilingüe (català-castellà-aragonès).

Les Jornades duïen un subtítol en forma d'interrogant, que permetia de tenir una certa idea de l'enfocament científic amb què els organitzadors les dotaven: *El ribagorçà: nus gordià del Pirineu?* En efecte, el plantejament prenia cos a partir de la constatació del ribagorçà i de la Ribagorça com una cruïlla no sols comarcal i nacional sinó més enllà i tot (entre diferents àmbits de la Romània, per exemple) i de l'avançament, en tant que hipòtesi, de la paradoxa explicativa d'aqueix caràcter fronterer —vet aquí l'al·lusió al *nus gordià*, un nus gordià que, per cert, apareixia al cartell i a la portada del programa sota una forma entre avantguardista i arabsca (disseny de la marca menorquinolleidatana Quadratí), que aconseguia d'il·lustrar el tema de manera simbòlica, sense haver de recórrer un cop més a mapes del territori o a reproduccions d'elements tradicionals o artístics.

Aquest enfocament, com és lògic, es reflectia no sols en la presentació, sinó sobretot en les intervencions previstes a les Jornades. Deixant de banda algunes absències de darrera hora imputables a problemes organitzatius però també a imponderables de caire personal (salut, etc.), les comunicacions presentades al públic en quatre sessions (tres dins del primer dia, entre matí tarda, des d'immediatament després de l'acte protocol·lari d'inauguració, i la quarta el matí del segon dia, abans d'una sessió de cloenda que inclogué l'exposició de conclusions) presentaven una diversitat significativa. Diversitat de disciplines i diversitat de llengües i parles, però tot plegat interactuant —com d'altra banda és propi d'unes Jornades de programació compacta i assistència relativament limitada (una trentena llarga de persones)— a fi de facilitar l'enriquiment mutu i una autèntica transversalitat. Xavier Macià parlà de l'aportació de la literatura de la Ribagorça a la cultura catalana (amb Mn. Anton Navarro com a figura destacada), Ramon Sistac indagà (i proposà) sobre l'encaix pendent entre el ribagorçà i l'estàndard (o els estàndards), mentre que Jordi Suïls aprofundí en alguns aspectes gairebé inèdits de la sintaxi del català ribagorçà que, significativament, permeten de situar aquest dialecte extrem com una parla de transició a cavall no només del català i de l'aragonès, sinó amb connexions també amb l'occità (i no només per la banda aranesa). Pel que fa al sector pròpiament aragonès de la Ribagorça, Xavier Tomás Arias féu una defensa raonada i estratègica (i a hores d'ara polèmica: caldrà anar-ho seguint) de l'aragonès ribagorçà com a varietat alternativa de referència, i José Antonio Saura Rami, encarat definitivament a la cruïlla de cruïlles, explicà amb detall filològic, a cavall entre l'etimologia i la sociolingüística, en què consisteix allò que coneixem com a benasquès. Encara hi hagué lloc, a més, per a l'onomàstica, una disciplina típicament i essencialment situada entremig de branques diverses del coneixement humà, que es féu present en dues comunicacions sobre toponímia: la presentació per part de Xavier Terrado i diversos col·laboradors seus de la col·lecció de quaderns de noms de lloc de la Ribagorça (catalana i aragonesa) i una visió panoràmica de la toponímia pirinenca, «amb especial referència a la Ribagorça i el Pallars», a càrrec d'Albert Turull.

Aquestes sessions científiques, el balanç de les quals és altament positiu —fins al punt que se n'espera la continuïtat—, es van veure complementades d'altra banda per un seguit d'actes de caire més general i oberts al públic no estrictament inscrit a les Jornades: la presentació del llibre *Lux mundi*, fruit de l'XI Trobada d'Escriptors al Pirineu, que havia tingut lloc l'any anterior precisament a la Ribagorça (a la vall de Boí, en concret) entre escriptors bascos i catalans; la projecció de l'audiovisual *Transhumants*, sobre el món dels pastors de la comarca, comentat per l'autora, Elisabet Nadal; la presentació a la Biblioteca Pública de Lleida de la revista del Centre d'Estudis Ribagorçans, *Ripacurtia*; i finalment, ja de nit, en un modern cafè teatre de la ciutat, com a cloenda, la representació d'una obra *ad hoc* construïda a partir d'una selecció de cartes de Joan Coromines, llegides i teatralitzades, a càrrec de la companyia La Maleta Portàtil, en què intervé no pas casualment un nebot del filòleg de Pineda.

Albert TURULL
Universitat de Lleida

Jornada d'homenatge a Joan Coromines a la Universitat de Girona. — La Universitat de Girona va organitzar, com tantes altres institucions científiques del país, una Jornada d'Homenatge a Joan Coromines, en l'any del centenari del seu naixement. Els actes es van celebrar el dia 1 de desembre de 2005 a la Sala de Graus gòtica de la Facultat de Lletres, amb una nombrosa assistència de professors i d'estudiants. Durant el matí, i després de la presentació feta pel Dr. Josep M. Nadal, que va referir-se a les arrels gironines de Coromines, i va remarcar la importància que han pres, en el Departament de Filologia de Girona, els estudis d'història de la llengua i de gramàtica històrica, i la vinculació que ha volgut mantenir amb l'obra de Coromines i amb la Fundació que duu el seu nom, es van pronunciar dues conferències amb la voluntat de presentar les principals aportacions científiques de Coromines i fer-ne una valoració de conjunt.

El Dr. Joan Solà, de la Universitat de Barcelona, membre de l'IEC i president de la Comissió del Centenari Coromines, va intervenir el primer, i amb el títol de «Joan Coromines i la llengua catalana» va referir-se, bàsicament, al *Diccionari Etimològic i Complementari de la Llengua Catalana*, a propòsit del qual va sostenir que, més que l'especulació etimològica, que sempre s'és a temps de fer o de reinterpretar, el que dóna un valor inestimable a aquesta obra, i l'enalteix més amb el pas dels anys, és l'enorme cabal d'informació lingüística que recull, obtinguda amb gran rigor de fonts orals que avui són absolutament irrecuperables. Seguidament, el Dr. José Ignacio Pérez Pascual, de la Universidad da Coruña, va reflexionar sobre «La obra castellana de Coromines», fent referència sobretot a la vinculació de Joan Coromines amb Ramon Menéndez Pidal, al llarg procés d'elaboració del *Diccionario Crítico Etimológico Castellano e Hispánico*, i a la consideració que aquesta obra ha merescut als principals estudiosos de la història de la llengua espanyola.

La sessió del matí es va cloure amb un singular i distès «col·loqui» entre Joan Ferrer, antic secretari personal i col·laborador de Joan Coromines —actualment professor de la Universitat de Girona—, i Modest Prats, membre de l'IEC i professor jubilat d'aquesta mateixa universitat. Sota el títol de «La gestació del mite corominià», el Dr. Ferrer va sostenir la hipòtesi que, després del seu retorn a Catalunya, el filòleg va proposar-se, conscièntment, de donar una dimensió mítica de la seva personalitat —prou singular, però molt desconeguda— per tal d'assegurar la popularitat i la difusió de l'obra que, tot just llavors, es proposava de redactar. En la creació del mite corominià hi hauria contribuït decisivament l'escriptor Josep Pla —un altre home que va forjar-se el propi personatge—, que va dedicar-li una entrevista i un dels seus

Homenots, i amb qui es professà mútua admiració. Modest Prats, que va ser testimoni d' excepció de l'única trobada física entre Coromines i Pla, al mas de Llofriu, quan el lingüista va voler oferir personalment el seu diccionari a l'escriptor, va recordar els detalls de l'esdeveniment i va corroborar l'afecte i la gran sintonia que existí, malgrat el que podria semblar a primer cop d'ull, entre aquestes dues enormes personalitats de la cultura catalana contemporània.

A la tarda va organitzar-se un llarg debat, dirigit pel Dr. Francesc Feliu, de la Universitat de Girona, amb la voluntat de discutir algunes de les facetes més polèmiques de la personalitat de Coromines, i de repassar també alguns aspectes poc coneguts de la seva producció. Amb el títol de «El polièdric personatge de l'obra piramidal», els especialistes convidats a la taula rodona i d'altres que eren entre el públic i que també van poder intervenir, afrontaren els diversos temes plantejats, com ara les peculiaritats del mètode de treball de Coromines, les virtuts i els inconvenients de la profunda imbricació entre ciència i ideologia que és palesa en tota l'obra corominiana, la complementarietat i la diferent consideració que han merescut els seus treballs lingüístics i els pròpiament filològics —d'edició i de crítica textual—, la vàlua i l'interès de Joan Coromines com a escriptor i com a creador de model de llengua, el pes de la biografia i de l'entorn familiar en la concepció i la concreció de la seva obra científica. Integren la taula rodona els doctors Narcís Garolera, professor de Filologia Catalana de la Universitat Pompeu Fabra, Glòria Claveria, professora de Filologia Hispànica de la Universitat Autònoma de Barcelona, Xavier Lamuela, catedràtic de Filologia Romànica de la Universitat de Girona i Joan Solà, com a president de la Comissió del Centenari de Joan Coromines. La discussió va resultar molt rica i fou seguida amb gran interès per part dels assistents a la Jornada.

Per tancar aquest homenatge, promogut conjuntament pel Departament de Filologia i Filosofia, els Estudis de Filologia Catalana, Hispànica i Romànica i l'Institut de Llengua i Cultura Catalanes, secció F. Eiximenis, de la Universitat de Girona, va presentar-se, en el marc de la Sala d'estudi de la mateixa Facultat, l'actuació «Coromines i els poetes», un espectacle literari i musical basat en textos del *Diccionari* etimològic i en les referències poètiques que hi són esmentades. La tria dels textos i la interpretació anaren a càrrec de Francesc Feliu i Francesc Ten, amb l'acompanyament musical de Marc Egea.

FRANCESC FELIU
Universitat de Girona

Jornada d'homenatge a Joan Coromines a la Universitat Autònoma de Barcelona (13 de desembre de 2005). — La jornada va aplegar a la UAB estudiosos i devots de la figura i l'obra de l'etimòleg català amb motiu del centenari del seu naixement. Va ser organitzada pels departaments de Filologia Catalana i de Filologia Espanyola, juntament amb el Seminari de Filologia i Informàtica d'aquesta Universitat. Entre la conferència inaugural matutina, de Joseph Gulsoy («Coromines lingüista»), i la vespertina de clausura, de Joan Veny («Coromines etimòleg»), va haver-hi dues taules rodones: una de col·laboradors del mestre (Joseph Gulsoy, Max Cahner i Joan Ferrer), moderada per Mila Segarra; i una altra de crítics (Germà Colón, Josep Moran i Glòria Claveria), que va moderar Joan Solà. Jornada profitosa i propícia per al diàleg, que aportà nova llum i retalls de vida a l'entorn de l'eminent filòleg.

José Enrique GARGALLO
Universitat de Barcelona

Conferències sobre Joan Coromines a les Aules d'extensió Universitària per a la Gent Gran, de la Universitat de Barcelona (gener-febrer 2006). — Els dies 16, 18 i 26 de gener i 10, 14, 15, 16, 17 i 22 de febrer de 2006 van tenir lloc deu conferències sobre «Joan Coromines, lingüista català universal» arran de la celebració del centenari del seu naixement. Van córrer a càrrec dels professors José Enrique Gargallo, Josep Moran i Joan Veny, destinades als quatre mil socis de les Aules d'Extensió Universitària per a la Gent Gran. Els actes es van celebrar a la Capella de la Universitat, la Facultat d'Econòmiques, la Facultat de Químiques, la Institució Balmesiana, la «Mutua General de Seguros» i l'Institut Català de la Salut, amb una assistència massiva. Els conferencians van glossar diversos aspectes de la personalitat i l'obra de l'insigne lingüista així com la seva projecció internacional.

Joan VENY
Universitat de Barcelona
Institut d'Estudis Catalans

20è Col·loqui Germano-Català. Universitat de Tübinga (23-25 de febrer de 2006). — El mes de febrer d'aquest any 2006 va tenir lloc el 20è Col·loqui Germano-Català a Tübinga, sota la iniciativa de Johannes Kabatek, Jordi Jané i Claus Pusch. Tübinga és, tal com van fer notar els organitzadors, una ciutat carregada de significació històrica per a la catalanística dins del món germànic: durant la dictadura, va esdevenir un punt referència internacional permanent en l'afirmació i la reivindicació de la literatura catalana, i l'any 1970 s'hi van celebrar els Jocs Florals de l'Exili; d'aleshores ençà, la Universitat de Tübinga ha esdevingut un important i dinàmic centre d'estudi de la llengua i la literatura catalanes en llengua alemanya, i aquest any 2006 ha estat la ciutat organitzadora del Col·loqui Germano-Català, que ja compta les 20 edicions. L'edició d'enguany va ser especialment significativa perquè va acollir un simposi dedicat a Joan Coromines, amb motiu del centenari del seu naixement, en el qual van participar importants coneixedors de la seva obra i persona: Joan Veny (Universitat de Barcelona), amb la conferència «Joan Coromines, etimòleg»; Joan Solà (Universitat de Barcelona), amb la conferència «Joan Coromines, escriptor»; José Enrique Gargallo (Universitat de Barcelona), amb la ponència «Joan Coromines i el lèxic dels “altres valencians”», i Francisco Oroz (Universitat de Tübinga), amb la ponència «*Quandoque bonus dormitat Corominas: sobre arragua, boina, laude, matar*».

El Col·loqui, que va inaugurar el professor Germà Colón, va constar de dues seccions, una dedicada a llengua i l'altra a literatura, i va tenir com a fil conductor la universalitat i la particularitat en la llengua catalana. La secció de llengua, dedicada a les repercussions que té el procés d'estandardització de la llengua catalana en les seves varietats diatòpiques, es va estructurar a l'entorn de sis sessions, presidides per la conferència inaugural «Dialect convergence and divergence. Some scenarios from Middle Europe», a càrrec del professor Peter Auer, de la Universitat de Friburg: la primera sessió, «Convergència dialectal i estandardització» va comptar amb contribucions de Marc-Olivier Hinzelin (Universitat de Konstanz), Montserrat Adam (Universitat de Barcelona), Conxita Lleó, Ariadna Benet i Susana Cortés (Universitat d'Hamburg), Ildikó Szijj (Universitat de Budapest), Sarah Dessì Schmid (Universitat de Tübinga); en la segona sessió, «Variació dialectal i estandardització en diferents zones geogràfiques del domini català» hi van participar Joan A. Argenter (Universitat Autònoma de Barcelona), Josefina Carrera-Sabaté (Universitat de Barcelona), Maria Pilar Perea (Universitat de Barcelona), Carles Segura i Sandra Montserrat (Universitat d'Alacant), Hans-Hingo Radatz (Universitat d'Eichstätt), Christian Lagarde (Universitat de Perpinyà); en la tercera sessió, «Estandarditza-

ció de llengües regionals i planificació lingüística entre globalització i localisme», hi van intervenir Anna I. Montesinos López (Universitat de València), Llum Bracho (Universitat de València), Max Doppelhauer (Universitat de Viena), Vicent Climent (Universitat de Barcelona) i Esther Gimeno (Universitat de Viena); en la quarta sessió, «El paper dels mitjans de comunicació en els processos d'estandardització i de convergència dialectal», hi van participar Daniel Casals (Universitat de Barcelona) i Oriol Camps (Catalunya Ràdio), Clàudia Pons (Universitat de Barcelona), Katharina Wieland (Universitat de Berlín); la cinquena sessió, «Variació dialectal i estandardització en altres llengües: anàlisis contrastives i comparatives», va comptar amb la participació de Miren Lourdes Oñederra (Universitat de Vitòria-Gasteiz) i de Dave Sayers (Universitat de Essex), i, en la sisena i última sessió, «Convergència dialectal i estandardització en una llengua veïna: el cas de l'occità», hi van contribuir Claudi Balaguer (Universitat de Perpinyà), Aitor Carrera (Universitat de Lleida) i Daniela Müller (Universitat de Tolosa). La secció de literatura, intitolada «Literatura i traducció entre universalisme i particularisme», va acollir la taula rodona «Les fronteres de la literatura catalana», en la qual van intervenir reconeguts escriptors catalans (Jaume Cabré, Isidor Cònsul i Feliu Formosa), i es va organitzar a l'entorn de quatre seccions centrades en l'anàlisi del paper de la traducció en l'evolució de la literatura: la secció «La literatura medieval», en què van participar Lola Badia (Universitat de Barcelona), amb la ponència «Literatura i Art lullianes»; Annemarie Mayer (Universitat de Tübinga), amb la ponència «Ramon Llull. Wanderer zwischen den Welten»; Vicent Martines (Universitat d'Alacant), amb la ponència «Traducció, filologia i noves tècniques al servei de la difusió europea dels clàssics valencians (Ausàs March i Tirant lo Blanch)»; Maria Àngels Fuster Ortuño (Universitat d'Alacant), amb la ponència «Traducció, difusió i recepció poliglota dels clàssics de la literatura catalana. Les traduccions de *Curial e Güelfa* (edició interlineal multilingüe)»; Anna I. Peirats (Universitat de València), amb la ponència «El *Llibre dels Cent Noms de Déu*, de Ramon Llull: les versions llatí-català a contrast»; la secció «La literatura a partir de la Renaixença», en què van intervenir Maridès Soler (Universitat de Trèveris), amb la ponència «Les adaptacions operístiques de *Terra Baixa* d'Àngel Guimerà al francès (*La catalane*) i a l'alemany (*Tiefland*)»; Jordi Castellanos (Universitat Autònoma de Barcelona), amb la ponència «Novel·la catalana i psicologisme en els anys trenta del segle XX»; Alfons Gregori (Universitat de Poznan), amb la ponència «Traducció subtil i altres dificultats: Versions dels contes de Pere Calders a la llum de la ideologia i de la convenció»; Josep Murgades (Universitat de Barcelona), amb la ponència «Dinàmiques de la interposició en el pas del particular a l'universal»; la secció «L'actualitat», en la qual van participar Pilar Estelrich (Universitat de Barcelona), amb la ponència «La literatura alemanya en llengua catalana a partir de 1975»; Neus Real (Universitat Autònoma de Barcelona), amb la ponència «Elvira Augista Lewi, una narradora alemanya catalana d'adopció»; Aina Torrent-Lenzen (Universitat de Colònia), amb la ponència «Aspectes teòrics i pràctics de la traducció poètica»; Axel Schönberger (Universitat de Bremen), amb la ponència «*Pasiones Romanas* von Maria de la Pau Janer, *Premio Planeta 2005: ein spanischer Roman einer katalanischen Autorin oder ein katalanischer Roman in spanischer Sprache?*»; Michael Ebmeyer (Universitat de Berlín), amb la ponència «Katalonien auf dem Weg zur Frankfurter Buchmesse 2007. Von deutschen Schwierigkeiten im Umgang mit katalanischer Kulturpolitik»; i, finalment, la secció «El cercle de Tübinga» va comptar amb la participació de Ramon Farrés (Universitat de Barcelona), amb la ponència «Antoni Pous i Tübingen: una relació fecunda», i de Ricard Torrents (Universitat de Vic), amb la ponència «Johannes Höhle, un mediador del "Cercle de Tübinga"».

El gran nombre de participants al Col·loqui, amb prop de cinquanta ponències, i, també, la bona organització van permetre un fluid intercanvi d'idees entre estudiosos de branques, corrents, escoles i procedències diversos. Aquesta intensa activitat acadèmica es va complemen-

tar amb un programa cultural i de lleure atractiu i variat: el primer vespre del Col·loqui, els assistents vam tenir el plaer d'assistir, després d'un elaborat bufet, a la lectura bilingüe de textos del dramaturg català Sergi Belbel per part dels actors Christian Brey i Pep Planas; el segon vespre, se'ns va oferir un concert de música de compositors catalans dels segles XIX i XX a càrrec de la soprano Núria Luterbacher i del pianista Xavier Pardo; el darrer dia del Col·loqui, al migdia, es va programar una visita guiada per la ciutat de Tubinga, en el transcurs de la qual vam poder observar l'emblemàtica façana medieval des de la riba del riu Neckar, la torre de Hölderlin, el castell («Schloß Hohentübingen»), i els angostos carrerons i les pintoresques casetes de fusta pintada de colors que caracteritzen la ciutat.

Clàudia PONS
Universitat Autònoma de Barcelona

L'Any Coromines i els 20 anys de la «Catalan Review» als EEUU (4, 7 i 8 d'abril de 2006). — La *Catalan Review*, la revista de la NACS (North American Catalan Society) va aparèixer l'any 1986 amb un número monogràfic dedicat a Josep Vicenç Foix, el qual encara pogué veure en vida el poeta de Sarrià. El 2006, doncs, ens trobem amb la felicitat coincidència del vintè aniversari de la nostra revista i de la celebració de l'Any Coromines, que commemora el centenari del naixement del nostre gran filòleg. Aquesta circumstància ha estat celebrada per la NACS amb l'organització d'un acte commemoratiu el 4 d'abril a Nova York i amb la participació els dies 7 i 8 del mateix mes en el «Primer Simposi Joan Coromines» a la Universitat de Chicago.

A Manhattan la celebració tingué lloc el 4 d'abril a la seu de l'Institut Cervantes, amb la col·laboració de la NACS, la Comissió de l'Any Coromines i l'Institut Ramon Llull. El conegut novel·lista Antonio Muñoz Molina, actual director de l'Institut Cervantes de Nova York i el president de la NACS, Jaume Martí-Olivella (University of New Hampshire), foren els encarregats de les salutacions inicials. Tot seguit, l'escriptora i professora de la Universitat Autònoma de Barcelona, Carme Riera, en la seva condició de primera docent de la Càtedra Joan Coromines de la Universitat de Chicago, pronuncià una conferència d'homenatge a l'il·lustre lingüista en la qual exposà un seguit de circumstàncies personals que marcaren l'estada de Coromines a la capital cultural del mig oest nord-americà. A continuació va tenir lloc una taula rodona sobre el paper de les revistes culturals acadèmiques en el coneixement i difusió de les llengües i literatures modernes i, en especial, d'aquelles que, com la catalana, pertanyen a un àmbit minoritari. Aquesta taula rodona fou moderada pel professor Enric Bou (Brown University) i comptà amb la lectura d'un text d'adhesió del professor Manuel Duran, expresident de la NACS i *editor emeritus* de la *Catalan Review*, i amb la participació del professor August Bover, coeditor de la *Catalan Review*, el qual va establir el perfil històric de la revista. Tot seguit va intervenir el professor Brad Epps de Harvard University que va presentar el volum XVIII: 1-2, un monogràfic titulat *Barcelona and Modernity* que ell mateix va dirigir com a *guest editor* i que recull els treballs presentats en el Simposi sobre el mateix tema que se celebrà a la Universitat de Harvard l'abril del 2004. La taula rodona es clogué amb la important col·laboració de la doctora Rosemary Feal, directora executiva de la MLA (Modern Language Association), que va contextualitzar la situació del català i de la *Catalan Review* alhora d'oferir un seguit de suggeriments per a reforçar la seva presència al si del món acadèmic nord-americà. L'acte es va cloure amb un recital del pianista nord-americà Adam Kent, que interpretà obres de Frederic Mompou, el pare Antoni Soler i Enric Granados, i amb el brindis amb una copa de cava.

Les commemoracions es reprengueren la mateixa setmana durant els actes inaugurals de la Càtedra Joan Coromines d'Estudis Catalans a la Universitat de Chicago els dies 7 i 8 d'abril. Fou llavors quan, sota l'eficient direcció del professor Mario Santana i amb la col·laboració de l'esmentada universitat, l'Institut Ramon Llull, la Generalitat de Catalunya i la Comissió Any Coromines, se celebrà el I Simposi Joan Coromines en el mateix marc on el nostre gran filòleg havia ensenyat durant vint-i-un anys. El primer dia, després de la inauguració d'una exposició en llengua anglesa sobre el nostre lingüista que quedà instal·lada al vestíbul de l'edifici principal de la biblioteca universitària i de la presentació de la càtedra per part dels representants de les entitats col·laboradores, es commemorà el vintè aniversari de la *Catalan Review* amb les intervencions dels seus codirectors, Josep Miquel Sobrer (Indiana University) i August Bover, i la del president de la NACS, Jaume Martí-Olivella. A la tarda hi hagué un emotiu homenatge a Joan Coromines, amb les intervencions del professor Peter Dembowski (University of Chicago), antic company de despatx del nostre savi lingüista, i de l'expresident de la NACS, el professor Joseph Gulsoy (University of Toronto), que fou deixeble seu i col·laborador del diccionari català. Aquesta sessió es cloqué amb l'estrena de la primera part del vídeo *El gran poema de les llengües*, un important documental sobre la vida i l'obra de Coromines a cura de la productora Massa d'Or. L'endemà, la primera part del simposi tractà de «Catalan Studies: Transatlantic Perspectives», amb la intervenció d'August Bover (Universitat de Barcelona), que presentà una panoràmica de la catalanística internacional, Josep-Anton Fernández (Universitat de Londres), que plantejà el problema de la continuïtat dels estudis catalans en universitats importants en aquest nou període sense els grans noms mítics, Jaume Martí-Olivella, que tractà de la sempre difícil ubicació dels estudis catalans en l'immens món universitari nord-americà, i Josep Miquel Sobrer, que parlà de qüestions pràctiques a l'hora d'explicar una cultura «petita» en el nostre món globalitzat. A continuació, sota el títol de «Catalan Women Writers: A Critical Dialogue», Geraldine Nichols (University of Florida) va mantenir una animada conversa amb Carme Riera en la que repassaren la importància de les qüestions de gènere en el si de la literatura catalana actual. La darrera sessió, «Catalonia and the construction of Europe», comptà amb les intervencions de Ramon Vilaseca, director general d'universitats de la Generalitat, que va resumir la situació de les universitats de Catalunya en l'actual marc europeu, de Salvador Giner, president de l'Institut d'Estudis Catalans, que va oferir un repàs històric i sociològic del tema de la tradició de modernitat dins la cultura catalana, i de Carles Boix (University of Chicago), que emmarcà els problemes polítics actuals de Catalunya a partir de la qüestió de la manca de sobirania, una qüestió, afirmà el professor de la universitat amfitriona, que el nou Estatut tampoc no resoldrà.

Jaume MARTÍ-OLIVELLA
University of New Hampshire
President de la NACS